

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN
TUOMIO (neljäs jaosto)

9 päivänä heinäkuuta 2003 *

Asiassa T-230/00,

Daesang Corp., kotipaikka Soul (Etelä-Korea), ja

Sewon Europe GmbH, kotipaikka Eschborn (Saksa),

edustajinaan asianajajat J.-F. Bellis ja S. Reinart sekä A. Kmiecik, solicitor,
prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään W. Wils ja R. Lyal, avustajanaan
J. Flynn, barrister, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

jossa kantajat vaativat niille EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamisesta (Asia COMP/36.545/F3 — aminohapot) EYVL 2001, L 152, s. 24) 7 päivänä kesäkuuta 2000 tehdyllä komission päätöksellä 2001/418/EY määrätyn sakon alentamista,

**EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),**

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja M. Vilaras sekä tuomarit V. Tiili ja P. Mengozzi,

kirjaaja: hallintovirkamies D. Christensen,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 25.4.2002 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Käsiteltävän asian taustalla olevat tosiseikat

- ¹ Kantajat, Daesang Corp. (jäljempänä Daesang) ja sen eurooppalainen tytäryhtiö Sewon Europe GmbH (jäljempänä Sewon Europe) valmistavat rehuja ja aminohappoja. Daesang, joka perustettiin vuoden 1997 lopussa, on korealainen yritys,

joka syntyi Miwon Corp. Ltd:n ja Daesang Industrial Ltd:n sulautumisen tuloksena. Daesang Industrial Ltd tunnettiin aiemmin nimellä Sewon Corp. Ltd (jäljempänä Sewon Corp.). Daesang luovutti maailmanlaajuiset lysii-nitoimintonsa toiselle yritykselle vuoden 1998 alkupuoliskolla.

- 2 Lysiini on tärkein eläinten ruokinnassa ravintoaineena käytetty aminohappo. Synteettistä lysiiä käytetään lisäaineena ravinnossa, joka ei sisällä riittävästi luonnonlysiiniä, esimerkiksi viljakasveissa, jotta ravitsemustieteilijät kykenisivät suunnittelemaan eläinten ravitsemustarpeita vastaavia valkuaisainepohjaisia ruokavalioita. Ravinto, johon lisätään synteettistä lysiiä, voi myös korvata ravinnon, joka sisältää riittävän määrän luonnonlysiiniä, kuten soija.
- 3 Federal Bureau of Investigationin vuonna 1995 Yhdysvalloissa tekemän salaisen tutkimuksen päätteeksi tehtiin tarkastuksia useiden lysiiinimarkkinoilla toimivien yritysten tiloissa. Elo- ja lokakuussa 1996 Yhdysvaltain viranomaiset väittivät Archer Daniels Midland Co:n (jäljempänä ADM Company), Kyowa Hakko Kogyo Co. Ltd:n, Sewon Corp:n, Cheil Jedang Corp:n (jäljempänä Cheil) ja Ajinomoto Co. Inc:n muodostaneen yhteistoimintajärjestelyn, jonka yhteydessä ne vahvistivat lysiihin hinnat ja jakoivat keskenään tämän tuotteen myyntikiintiöt kesäkuun 1992 ja kesäkuun 1995 välisenä aikana. Asiaa käsitellyt tuomioistuin määräsi Yhdysvaltain oikeusministeriön kanssa tehtyjen sopimusten perusteella näille yrityksille sakkoja, eli 10 miljoonan Yhdysvaltain dollarin (USD) suuruisen sakon Kyowa Hakko Kogyolle ja Ajinomoto Co. Inc:lle, 70 miljoonan USD:n suuruisen sakon ADM Companylle ja 1,25 miljoonan USD:n suuruisen sakon Cheilille. Sewon Corp:lle määrätty sakko oli tämän antamien tietojen mukaan 328 000 USD. Lisäksi kolme ADM Companyn johtajaa tuomittiin vankeusrangaistuksiin ja sakkoihin heidän osuudestaan yhteistoimintajärjestelyssä.
- 4 Ajinomoto ehdotti heinäkuussa 1996 sakkojen määräämättä jättämisestä tai lieventämisestä kartelleja koskevissa asioissa annetun komission tiedonannon

96/C 207/04 (EYVL 1996, C 207, s. 4, jäljempänä yhteistyötiedonanto) perusteella komissiolle yhteistyötä, jotta tämä voisi näyttää toteen kartellin olemassaolon lysiinimarkkinoilla ja sen vaikutukset Euroopan talousalueella (ETA).

- 5 Komissio teki 11. ja 12.6.1997 tarkastuksia ADM Companyn ja Kyowa Hokko Europe GmbH:n Euroopassa sijaitsevilla yhtiöillä 6 päivänä helmikuuta 1962 annetun neuvoston asetuksen N:o 17 (perustamissopimuksen [81] ja [82] artiklan ensimmäisen täytäntöönpanoasetus, EYVL 1962, 13, s. 204) 14 artiklan 3 kohdan mukaisesti. Näiden tarkastusten jälkeen Kyowa Hakko Kogyo ja Kyowa Hakko Europe ilmaisivat halunsa tehdä yhteistyötä komission kanssa ja toimittivat sille tiettyjä tietoja, jotka koskivat muun muassa lysiinintuottajien pitämien kokousten aikajärjestystä.

- 6 Komissio osoitti 28.7.1997 asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla ADM Companylle ja sen eurooppalaiselle tytäryhtiölle Archer Daniels Midland Ingredients Ltd:lle (jäljempänä ADM Ingredients), Sewon Corporationille ja Sewon Europelle (jäljempänä yhdessä Sewon) sekä Cheilille tietopyynnöt, jotka koskivat niiden käyttäytymistä aminohappomarkkinoilla ja näissä pyynnöissä yksilöityjä kartellin kokouksia. Sewon ilmoitti tähän pyyntöön antamassaan vastauksessa olevansa valmis tekemään yhteistyötä komission kanssa. Se esitti pöytäkirjoja lysiinintuottajien välisistä kokouksista ja antoi tietoja kokouksista, joita komission pyynnössä ei ollut mainittu. Tämän jälkeen se antoi vielä täydentäviä tietoja.

- 7 Komissio osoitti saamiensa tietojen perusteella 30.10.1998 väitetiedoksiannon kantajille ja muille asianomaisille yrityksille, eli ADM Companylle ja ADM Ingredientsille (jäljempänä yhdessä ADM), Ajinomotolle ja sen eurooppalaiselle tytäryhtiölle Eurolysine SA:lle (jäljempänä yhdessä Ajinomoto), Kyowa Hakko Kogyolle ja sen eurooppalaiselle tytäryhtiölle Kyowa Hakko Europelle (jäljempänä yhdessä Kyowa) ja Cheilille, koska se katsoi niiden rikkoneen EY 81 artiklan

1 kohtaa ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (jäljempänä ETA-sopimus) 53 artiklan 1 kohtaa. Väitetiedoksiannossaan komissio katsoi näiden yritysten vahvistaneen lysiinin hinnat ETA:ssa ja näitä markkinoita koskevat myyntikiintiöt sekä vaihtaneen myyntimääriään koskeneita tietoja syyskuusta 1990 (Ajinomoto, Kyowa ja Sewon), maaliskuusta 1991 (Cheil) ja kesäkuusta 1992 (ADM) lähtien kesäkuuhun 1995 saakka.

8 Sen jälkeen kun asianomaisia yrityksiä oli kuultu 1.3.1999 pidetyssä kuulemistilaisuudessa, komissio lähetti niille 17.8.1999 täydentävän väitetiedoksiannon, joka koski yhteistoimintajärjestelyn kestoa ja johon kantajat vastasivat 8.10.1999.

9 Komissio teki menettelyn päätteeksi 7.6.2000 päätöksen 2001/418/EY EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan ja ETA-sopimuksen 53 artiklan soveltamisesta (Asia COMP/36.545/F3 — aminohapot) (EYVL 2001, L 152, s. 24, jäljempänä päätös). Päätös annettiin Daesangille tiedoksi 19.6.2000 ja Sewon Europelle 28.6.2000.

10 Päätös sisältää seuraavat määräykset:

”1 artikla

[ADM Company] ja sen eurooppalainen tytäryhtiö [ADM Ingredients], Ajinomoto Company, Incorporated ja sen eurooppalainen tytäryhtiö Eurolysine SA, Kyowa Hakko Kogyo Company Limited ja sen eurooppalainen tytäryhtiö Kyowa

Hakko Europe GmbH, [Daesang] ja sen eurooppalainen tytäryhtiö [Sewon Europe] sekä [Cheil], ovat rikkoneet EY:n perustamissopimuksen 81 artiklan 1 kohtaa ja ETA-sopimuksen 53 artiklan 1 kohtaa osallistumalla synteettisen lysiinin hintoja, myyntimääriä ja myyntimääriä koskevien yksittäisten tietojen vaihtoa koskeviin sopimuksiin, jotka kattavat koko Euroopan talousalueen.

Rikkominen on kestänyt:

- a) [ADM Companyn] ja [ADM Ingredientsin] tapauksessa 23 päivästä kesäkuuta 1992 alkaen 27 päivään kesäkuuta 1995,
- b) Ajinomoto Company, Incorporatedin ja Eurolysine SA:n tapauksessa ainakin heinäkuusta 1990 alkaen 27 päivään kesäkuuta 1995,
- c) Kyowa Hakko Kogyo Company Limitedin ja Kyowa Hakko Europe GmbH:n tapauksessa ainakin heinäkuusta 1990 alkaen 27 päivään kesäkuuta 1995,
- d) [Daesangin] ja [Sewon Europen] tapauksessa ainakin heinäkuusta 1990 alkaen 27 päivään kesäkuuta 1995,
- e) [Cheilin] tapauksessa 27 päivästä elokuuta 1992 alkaen 27 päivään kesäkuuta 1995.

2 artikla

Edellä 1 artiklassa mainituille yrityksille määrätään seuraavat sakot artiklassa todetusta rikkomisesta:

- a) [ADM Companylle] ja [ADM Ingredientsille] 47 300 000 euron sakko, jonka maksamisesta ne vastaavat yhteisvastuullisesti;

- b) Ajinomoto Company, Incorporatedille ja Eurolysine SA:lle 28 300 000 euron sakko, jonka maksamisesta ne vastaavat yhteisvastuullisesti;

- c) Kyowa Hakko Kogyo Company Limitedille ja Kyowa Hakko Europe GmbH:lle 13 200 000 euron sakko, jonka maksamisesta ne vastaavat yhteisvastuullisesti;

- d) [Daesangille] ja [Sewon Europelle] 8 900 000 euron sakko, jonka maksamisesta ne vastaavat yhteisvastuullisesti;

- e) [Cheilille] 12 200 000 euron sakko.

— — ”

- 11 Sakkojen määrää laskiessaan komissio sovelsi päätöksessä menetelmää, joka on esitetty asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdan ja EHTY:n perustamissopimuksen 65 artiklan 5 kohdan mukaisesti määrättävien sakkojen laskennasta annetuissa suuntaviivoissa (EYVL 1998, C 9, s. 3, jäljempänä suuntaviivat) sekä yhteistyötiedonannossa.
- 12 Sakon perusmäärä yksilöitiin ensin kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja keston perusteella kantajien osalta 21 miljoonaksi euroksi. Sakon perusmääräksi vahvistettiin 42 miljoonaa euroa Ajinomoton, 39 miljoonaa euroa ADM:n, 21 miljoonaa euroa Kyowan ja 19,5 miljoonaa euroa Cheilin osalta (päätöksen 314 perustelukappale).
- 13 Vahvistaessaan sakkojen laskentapohjan kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden perusteella komissio totesi aluksi, että asianomaiset yritykset olivat syyllistyneet erittäin vakavaan kilpailusääntöjen rikkomiseen, kun otetaan huomioon sen luonne, sen konkreettiset vaikutukset ETA:n lysiinimarkkinoihin ja asianomaisten maantieteellisten markkinoiden laajuus. Tämän jälkeen se arvioi kilpailusääntöjen rikkomisen viimeisen vuoden kokonaisliikevaihtojen perusteella, että rikkomiseen osallistuneiden yritysten kokoerot olivat erittäin suuret, joten se kohteli niitä eri tavoin. Näin ollen sakon laskentapohjaksi vahvistettiin 30 miljoonaa euroa ADM:n ja Ajinomoton osalta ja 15 miljoonaa euroa Kyowan, Cheilin ja Sewonin osalta (päätöksen 305 perustelukappale).
- 14 Jotta kunkin yrityksen kilpailusääntöjen rikkomisen kesto voitaisiin ottaa huomioon ja sakon perusmäärä kyettäisiin vahvistamaan niille kaikille, tällä tavoin määritettyä laskentapohjaa korotettiin 10 prosenttia vuotta kohden eli ADM:n ja Cheilin osalta 30 prosenttia ja Ajinomoton, Kyowan ja Sewonin osalta 40 prosenttia (päätöksen 313 perustelukappale).

- 15 Toiseksi ADM:lle ja Ajinomotolle määrättyjen sakkojen perusmäärää korotettiin raskauttavien olosuhteiden vuoksi 50 prosenttia eli 19,5 miljoonalla eurolla ADM:n osalta ja 21 miljoonalla eurolla Ajinomoton osalta sillä perusteella, että näillä yrityksillä oli ollut johtava rooli kilpailusääntöjen rikkomisessa (päätöksen 356 perustelukappale).
- 16 Kolmanneksi komissio alensi lieventävien olosuhteiden perusteella kantajille kilpailusääntöjen rikkomisen keston vuoksi määrättyä lisäsakkoa 20 prosenttia sen vuoksi, että Sewon oli toiminut yhteistoimintajärjestelyssä passiivisesti vuoden 1995 alusta lähtien (päätöksen 365 perustelukappale). Lisäksi komissio alensi kunkin asianomaisen yrityksen sakkojen perusmäärää 10 prosenttia sillä perusteella, että nämä kaikki olivat lopettaneet kilpailusääntöjen rikkomisen heti viranomaisten puututtua ensi kertaa asiaan (päätöksen 384 perustelukappale).
- 17 Neljänneksi komissio alensi sakkojen määrää ”merkittävästi” yhteistyötiedonannon D jaksossa tarkoitetulla tavalla. Tällä perusteella komissio alensi Ajinomoton ja kantajien sakkoa 50 prosenttia siitä, mitä niille olisi määrätty, jos ne eivät olisi osallistuneet yhteistyöhön, Kyowalle ja Cheilille määrättyä sakkoa 30 prosenttia ja ADM:lle määrättyä sakkoa 10 prosenttia (päätöksen 431, 432 ja 435 perustelukappale).

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

- 18 Kantajat nostivat nyt käsiteltävän kanteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 30.8.2000 jättämällään kannekirjelmällä.

- 19 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (neljäs jaosto) päätti esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella aloittaa suullisen käsittelyn ja pyysi prosessinjohtotoimena komissiota vastaamaan kirjallisesti tiettyihin kysymyksiin. Vastaaja noudatti tätä pyyntöä määrääjassa.
- 20 Asianosaiset esittivät suulliset lausumansa ja vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin 25.4.2002 pidetyssä istunnossa.
- 21 Kantajat vaativat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta
- alentamaan niille määrättyä sakkoa ja
  - velvoittamaan komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 22 Komissio vaatii ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta
- hylkäämään kanteen perusteettomana ja
  - velvoittamaan kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut yhteisvastuullisesti.

Oikeudellinen arviointi

- 23 Kanteessa on esitetty neljä pääasiallista kanneperustetta. Kantajat arvostelevat komissiota ensinnäkin siitä, että tämä on laskenut sakon määrän suuntaviivoissa vahvistettujen perusteiden mukaisesti. Toiseksi kantajat arvostelevat komissiota siitä, että tämä ei ole ottanut huomioon asianmukaista liikevaihtoa kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuutta arvioidessaan. Kolmanneksi kantajat väittävät, että komissio ei ole ottanut huomioon tiettyjä lieventäviä olosuhteita. Neljänneksi kantajat katsovat komission arvioineen virheellisellä tavalla niiden yhteistyöpanosta hallinnollisessa menettelyssä.
- 24 Kantajat ovat istunnossa luopuneet kanneperusteestaan, joka koski suuntaviivojen väitettyä taannehtivaa soveltamista, sellaisena kuin se on esitetty kannekirjelmän II B kohdassa, minkä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim on kirjannut istunnosta laadittuun pöytäkirjaan.

Kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden perusteella huomioon otettu liikevaihto

Asianosaisten lausumat

- 25 Kantajat väittävät, että komissio on loukannut suhteellisuusperiaatetta ja yhdenvertaisen kohtelun periaatetta määrittäessään sakon laskentapohjaa kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden perusteella.

Suhteellisuusperiaatteen loukkaaminen

- 26 Kantajat arvostelevat komissiota siitä, että se on vahvistanut kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden perusteella määritetyn sakon laskentaperusteen siten, että se on ottanut huomioon Sewonin maailmanlaajuisen liikevaihdon eikä pelkkää lysiinin myynnistä ETA:ssa saatua liikevaihtoa. Viimeksi mainitun liikevaihdon huomiotta jättäminen merkitsee suhteellisuusperiaatteen loukkaamista, koska sakon laskentaperuste oli tässä tapauksessa 100 prosenttia Sewonin lysiinin kokonaisymyynnistä ETA:ssa vuonna 1995.
- 27 Kantajien mukaan komissio on menetellyt virheellisesti katsoessaan, että kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olleen tuotteen myynnistä relevanteilla maantieteellisillä markkinoilla saatava liikevaihto ei ole merkityksellinen tekijä sakon perusmäärää laskettaessa (päätöksen 318 perustelukappale). Näin menetellessään se on loukannut EY 5 artiklassa vahvistettua suhteellisuusperiaatetta, jonka mukaan toiminnassa ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen tavoitteiden saavuttamiseksi.
- 28 Kantajien mukaan yhdistetyissä asioissa 100/80—103/80, *Musique diffusion française* ym. vastaan komissio, 7.6.1983 annetusta yhteisöjen tuomioistuimen tuomiosta (Kok. 1983, s. 1825, Kok. Ep. VIII, s. 133, 121 kohta) ilmenee, että kokonaisliikevaihdolla ei ole merkitystä sakon suuruutta määritettäessä ja että kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olevan tuotteen vähäinen myynti on otettava huomioon. Tämän näkemyksen vahvistaa asiassa T-77/92, *Parker Pen* vastaan komissio, 14.7.1994 annettu ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomio (Kok. 1994, s. II-549), jossa sakon määrää alennettiin sillä perusteella, että kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olleen tuotteen myynnistä saatu liikevaihto oli pieni verrattuna kokonaisymyynnistä saatuun liikevaihtoon.

- 29 Kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olleen tuotteen myynnistä relevanteilla maantieteellisillä markkinoilta saadun liikevaihdon huomiotta jättäminen johtaa siihen, että kilpailusääntöjen rikkomisen todellista laajuutta ei huomioida sakon perusmäärää yksilöitäessä. Kilpailusääntöjen rikkomisen vaikutuksia ei näetä kyetä arvioimaan yhdenkään huomioon otetun tekijän perusteella. Vaikka kilpailusääntöjen rikkomisen luonnetta koskeva peruste on merkityksellinen, se on ensinnäkin eri asia kuin sen laajuutta koskeva peruste. Vaikka päätöksessä lisäksi viitataan yhteistoimintajärjestelystä tuottajille aiheutuviin vaikutuksiin (261—296 perustelukappale), siinä ei esitetä tältä osin määrällisiä arvioita, mikä olisi edellyttänyt kyseiseen tuotteeseen liittyneiden liiketoimien määrän käsittelemistä. Päätöksessä viitataan myös siihen, että kilpailusääntöjen rikkominen on kohdistunut koko ETA:n markkinoille (päätöksen 297 perustelukappale), mutta yhteistoimintajärjestelyn kohteena olleiden maiden lukumäärä ei välttämättä merkitse sitä, että vaikutukset olisivat olleet huomattavia. Sewonin koon vertaileminen muihin yhteistoimintajärjestelyn osallistujiin ei myöskään mahdollista kilpailusääntöjen rikkomisesta kilpailulle aiheutuneiden vaikutusten merkittävyyden huomioon ottamista.

Virheellisen liikevaihdon huomioon ottaminen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaaminen

- 30 Kantajat väittävät, että komissio on vertaillessaan asianomaisten yritysten kokoa sakkojen laskentapohjan vahvistamiseksi kilpailusääntöjen rikkomisen vakaavuuden perusteella (päätöksen 303—305 perustelukappale) nojautunut Sewonin osalta virheelliseen liikevaihtoon, mikä on johtanut syrjintään Sewonin vahingoksi.
- 31 Kantajat korostavat, että Sewonin kokonaisliikevaihto, johon komissio viittaa, eli päätöksen 304 perustelukappaleessa olevan taulukon ensimmäisen sarakkeen mukainen 946 miljoonaa euroa vuonna 1995 on virheellinen, koska sen pitäisi olla vain 295 miljoonaa euroa.

- 32 Kantajat päättelevät tämän perusteella, että koska Sewonin liikevaihto oli kolme kertaa pienempi kuin komission ilmoittama, komission tekemä vertailu on ilmeisen virheellinen. Sewonin maailmanlaajuinen liikevaihto on erityisesti vain 10 prosenttia Kyowan vastaavasta liikevaihdosta ja 15 prosenttia Cheilin liikevaihdosta, vaikka näitä yrityksiä on pidetty kooltaan vertailukelpoisina.
- 33 Jotta yrityksiä olisi voitu kohdella eri tavoin näiden kokoerojen perusteella, Sewon olisi siten pitänyt asettaa kolmanteen yritysten ryhmään. Laskelmassa Sewonille kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden perusteella määrätyn sakon laskentapohja vastasi 50:tä prosenttia ADM:n ja Ajinomoton laskentapohjasta, vaikka Sewon oli kooltaan vuoden 1995 kokonaisliikevaihtojen perusteella vain 2 prosenttia ADM:stä ja 6 prosenttia Ajinomotosta. Lisäksi Sewonin sakon laskentapohja oli noin 5 prosenttia sen vuoden 1995 kokonaisliikevaihdosta, kun se oli 0,5 prosenttia Kyowan ja 0,79 prosenttia Cheilin kokonaisliikevaihdosta.
- 34 Kantajat arvioivat vastauksessaan, että komission vastinekirjelmässään esittämä näkemys, jonka mukaan se olisi nojautunut Sewonin todelliseen kokonaisliikevaihtoon eli 227 miljoonaan euroon riidanalaista vertailua tehdessään, on vaikea ymmärtää. Tämä liikevaihto oli näet 8 prosenttia Kyowan liikevaihdosta ja 12 prosenttia Cheilin liikevaihdosta. Siinäkin tapauksessa, että komissio olisi tosiasiallisesti nojautunut tähän lukuun, Sewonin kohtelu ei olisi sen perusteella yhtään vähemmän syrjivää.
- 35 Komission väite, jonka mukaan Sewonin lysiinin myynnistä ETA:ssa vuonna 1995 saama liikevaihto olisi joka tapauksessa ollut verrattavissa Cheilin ja Kyowan liikevaihtoon, on jälkikäteen esitetty perustelu, jonka se oli itsekin päätöksessä hylännyt.

- 36 Komissio väittää lähinnä, että kilpailusääntöjen vakavuuden perusteella määrätty sakon perusmäärä ei ole suhteeton eikä syrjivä. Sakon määrää ei myöskään pidä vahvistaa ETA:sta saadun liikevaihdon vaan kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja keston perusteella.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

Suhteellisuusperiaatteen loukkaaminen

- 37 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissiolla on asetusta N:o 17 sovellettaessa harkintavaltaa sakkojen määrän vahvistamisessa, jotta se voisi ohjata yritysten toimintaa niin, että ne noudattaisivat kilpailusääntöjä (asia T-150/89, *Martinelli v. komissio*, tuomio 6.4.1995, Kok. 1995, s. II-1165, 59 kohta; asia T-49/95, *Van Megen Sports v. komissio*, tuomio 11.12.1996, Kok. 1996, s. II-1799, 53 kohta ja asia T-229/94, *Deutsche Bahn v. komissio*, tuomio 21.10.1997, Kok. 1997, s. II-1689, 127 kohta). Yhteisön kilpailusääntöjen tehokas soveltaminen edellyttää sitä, että komissio voi milloin tahansa mukauttaa sakkojen tasoa tämän politiikan tarpeita vastaavaksi (ks. vastaavasti edellä 27 kohdassa mainittu asia *Musique diffusion française ym. v. komissio*, tuomion 109 kohta).
- 38 On muistettava, että komissio on määrittänyt kantajille määrättävät sakot soveltamalla laskentamenetelmää, jonka se on suuntaviivoissa itselleen asettanut. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan komissio ei voi poiketa säännöistä, jotka se on itselleen asettanut (ks. asia T-7/89, *Hercules Chemicals v. komissio*, tuomio 17.12.1991, Kok. 1991, s. II-1711, Kok. Ep. XI, s. II-79, 53 kohta, joka on pysytetty muutoksenhaussa asiassa C-51/92 P, *Hercules Chemicals v. komissio*,

8.7.1999 annetulla tuomiolla, Kok. 1999, s. I-4235 oikeuskäytäntöviittauksineen). Erityisesti silloin, kun komissio antaa suuntaviivoja, joilla se pyrkii täsmentämään perustamissopimuksen määräyksiä noudattaen perusteet, joita se aikoo soveltaa harkintavaltaansa käyttäessään, se rajoittaa itse harkintavaltaansa, koska sen on noudatettava viitteellisiä sääntöjä, jotka se on itselleen asettanut (asia T-380/94, AIUFFASS ja AKT v. komissio, tuomio 12.12.1996, Kok. 1996, s. II-2169, 57 kohta ja asia T-214/95, Vlaams Gewest v. komissio, tuomio 30.4.1998, Kok. 1998, s. II-717, 89 kohta).

- 39 Suuntaviivojen mukaan komissio ottaa sakon määrää laskiessaan lähtökohdaksi rikkomisen vakavuuden perusteella määrittämänsä summan (jäljempänä yleinen laskentapohja). Kilpailusääntöjen rikkomisten vakavuus todetaan useiden sellaisten seikkojen perusteella, joista tietyt komission on nyttemmin välttämättä otettava huomioon.
- 40 Suuntaviivoissa määrätään tältä osin, että kilpailusääntöjen rikkomisen luonteen, siitä markkinoihin aiheutuvien konkreettisten vaikutusten ja vaikutusten maantieteellisen laajuuden lisäksi on otettava huomioon kilpailusääntöjä rikkoneiden todellinen taloudellinen kapasiteetti aiheuttaa merkittävää vahinkoa muille talouden toimijoille ja erityisesti kuluttajille ja määritettävä sakon määrä tasolle, joka on riittävän varoittava (1 kohdan A alakohdan neljäs alakohta).
- 41 Lisäksi voidaan ottaa huomioon se, että suurilla yrityksillä on paremmat mahdollisuudet arvioida toimintaansa liittyviä rikkomuksia ja niistä aiheutuvia seurauksia (1 kohdan A alakohdan viides alakohta).
- 42 Jos rikkomukseen syyllistyy useita yrityksiä, kuten kartelleissa, yleistä laskentapohjaa voidaan vaihdella ja vahvistaa kunkin yrityksen erityisluonteen perus-

teella erityinen laskentapohja (jäljempänä erityinen laskentapohja), jossa otetaan huomioon rikkomusten tapauskohtainen painoarvo ja siten kunkin yrityksen rikkomisen todellinen vaikutus kilpailuun erityisesti, kun samanlaisiin rikkomuksiin syyllistyneet yritykset ovat huomattavan erikokoisia (1 kohdan A alakohdan kuudes alakohta).

- 43 On huomattava, että suuntaviivoissa ei määrätä, että sakon määrä laskettaisiin yritysten kokonaisliikevaihdon tai kyseessä olevasta tuotteesta relevanteilla markkinoilla kertyneen liikevaihdon perusteella. Niissä ei kuitenkaan myöskään kielletä sitä, että tällaiset liikevaihdot otettaisiin huomioon sakkoa määritettäessä yhteisön oikeuden yleisten periaatteiden noudattamiseksi ja tilanteen sitä vaatiessa. Liikevaihto saattaa olla yksi tekijä erityisesti silloin, kun otetaan huomioon edellä 40—42 kohdassa lueteltuja eri seikkoja (asia LR AF 1998 v. komissio, tuomio 20.3.2002, Kok. 2002, s. II-1705, 283—284 kohta).
- 44 Lisäksi on muistettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden arvioinnissa huomioon otettaviin seikkoihin voivat kuulua rikkomisen kohteena olevien tavaroiden volyymi ja arvo, yrityksen koko ja taloudellinen valta ja siten myös se vaikutusvalta, jota yritys on voinut käyttää markkinoilla. Tästä seuraa, että sakon määräämiseksi on sallittua ottaa huomioon yhtä hyvin yrityksen kokonaisliikevaihto, joka osoittaa — vaikkakin vain likimääräisesti ja epätäydellisesti — yrityksen kokoa ja taloudellista valtaa, sekä se osa liikevaihdosta, joka tulee kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olevista tavaroista ja joka näin ollen on omiaan osoittamaan rikkomisen laajuutta. Tästä seuraa toisaalta, ettei kummallekaan näistä luvuista pidä antaa sellaista merkitystä, joka olisi suhteeton verrattuna muihin arvioinnissa huomioon otettaviin seikkoihin, ja että sakon määrääminen ei näin ollen voi olla pelkän kokonaisliikevaihtoon perustuvan laskelman tulos (em. asiassa *Musique diffusion française* ym. v. komissio annetun tuomion 120 ja 121 kohta; em. asiassa *Parker Pen* v. komissio annetun tuomion 94 kohta ja asia T-327/94, *SCA Holding* v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1373, 176 kohta).

- 45 Nyt käsiteltävässä asiassa päätöksestä ilmenee, että komissio on sakon laskentapohjaa määrittäessään ottanut ensin huomioon kilpailusääntöjen rikkomisen luonteen, sen konkreettiset vaikutukset markkinoihin ja vaikutusten maantieteellisen laajuuden. Tämän jälkeen komissio on todennut, että sovellettaessa kyseisiin yrityksiin erilaista kohtelua on otettava huomioon ”kyseisten yritysten todelliset mahdollisuudet aiheuttaa merkittävää vahinkoa ETA:n lysiinimarkkinoilla”, sakon rikkomista estävä vaikutus ja kunkin yrityksen koko. Arvioidessaan näitä seikkoja komissio on päättänyt nojautua kunkin yrityksen kilpailusääntöjen rikkomisen viimeisenä vuonna saamaan kokonaisliikevaihtoon, koska se on katsonut kykenevänsä tämän luvun perusteella arvioimaan ”kyseisten yritysten todelliset resurssit ja tärkeyden lainvastaisen käyttäytymisen vaikutusalaan kuuluvilla markkinoilla” (päätöksen 304 perustelukappale).
- 46 Kantajat arvostelevat komissiota nimenomaan siitä, että se on ottanut huomioon kokonaisliikevaihdon eikä kyseisen tuotteen myynnistä ETA:ssa saatua liikevaihtoa.
- 47 Tässä vaiheessa on korostettava, että koska päätös ja vastaajan tässä oikeudenkäynnissä esittämät kirjelmät ovat yhdessä luettuina hieman moniselitteisiä, komissio on istunnossa ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen nimenomaiseen kysymykseen antamassaan vastauksessa todennut, että se ei ole ottanut huomioon ainoastaan kyseisten yritysten ”kokonaisliikevaihtoa” eli niiden toimintaan kokonaisuutena liittyvää liikevaihtoa vaan myös lysiinimarkkinoiden maailmanlaajuisen liikevaihdon, sillä nämä molemmat liikevaihdot sisältyvät päätöksen 304 perustelukappaleen taulukkoon. Lisäksi on korostettava, että päätöksen 318 perustelukappaleen mukaan ”komissio on ottanut asianmukaisesti huomioon rikkomiseen liittyvän toiminnan taloudellisen merkityksen määritellössään rikkomisen vakavuutta”.
- 48 On kuitenkin kiistatonta, että komissio ei ole ottanut huomioon liikevaihtoa, jonka kyseiset yritykset ovat saaneet niiltä markkinoilta, joihin kilpailusääntöjen rikkominen on vaikuttanut, eli ETA:n lysiinimarkkinoilta.

- 49 Maailmanlaajuinen liikevaihto antaa kuitenkin vain epätarkan kuvan tilanteesta, kun on tutkittava ”kyseisten yritysten todellisia mahdollisuuksia aiheuttaa merkittävää vahinkoa ETA:n lysiinimarkkinoilla” (päätöksen 304 perustelukappale), mikä edellyttää sitä, että arvioidaan näiden yritysten todellista merkitystä asianomaisilla markkinoilla eli niiden vaikutusta markkinoihin. Ei näet ole mahdotonta, että vahva monialayritys toimii vain vähäisessä määrin jonkin erityisen tuotteen kuten lysiinin markkinoilla. Ei ole myöskään mahdotonta, että yrityksellä, jolla on merkittävä asema yhteisön ulkopuolisilla maantieteellisillä markkinoilla, on vain heikko asema yhteisön markkinoilla tai ETA:ssa. Tällaisissa tapauksissa pelkästään se seikka, että kyseisen yrityksen kokonaisliikevaihto on huomattava, ei merkitse välttämättä sitä, että sillä olisi ratkaiseva vaikutus kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olleisiin markkinoihin. Tästä syystä yhteisöjen tuomioistuimien on korostanut asiassa C-185/95 P, Baustahlgewebe vastaan komissio, 17.12.1998 antamassaan tuomiossa (Kok. 1998, s. I-8417, 139 kohta), että vaikka yrityksen markkinaosuudet eivät voi olla ratkaiseva peruste sille päätelmälle, että yritys kuuluu vahvaan taloudelliseen kokonaisuuteen, ne ovat sitä vastoin merkityksellisiä sen määrittämisessä, millaista vaikutusvaltaa yritys on voinut käyttää markkinoilla. Tässä tapauksessa komissio ei ole ottanut huomioon asianomaisten yritysten myyntimääriin perustuvia markkinaosuuksia kyseisillä markkinoilla eikä edes yritysten liikevaihtoa kyseisillä markkinoilla (eli ETA:n lysiinimarkkinoilla), vaikka sen perusteella olisi muiden tuottajien puuttuessa ollut mahdollista määrittää kunkin yrityksen suhteellinen merkitys asianomaisilla markkinoilla, koska siitä olisi välillisesti ilmennyt niiden markkinaosuudet arvossa mitattuna (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat 240/82—242/82, 261/82, 262/82, 268/82 ja 269/82, Stichting Sigarettenindustrie v. komissio, tuomio 10.12.1985, Kok. 1985, s. 3831, 99 kohta).

- 50 Päätöksestä ilmenee lisäksi, että komissio ei ole viitannut nimenomaisesti siihen, että siinä olisi otettu huomioon ”rikkomisten tapauskohtainen painoarvo ja siten kunkin yrityksen suorittaman rikkomisen todellinen vaikutus kilpailuun”, vaikka sen on suuntaviivojen nojalla nykyään tehtävä tällainen arviointi erityisesti silloin, kun se arvioi, että sakon yleistä laskentapohjaa on vaihdeltava sen vuoksi, että rikkomukseen syyllistyy useita yrityksiä (kuten kartelleissa), ja kun yritykset ovat huomattavan erikokoisia (ks. suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan kuudes alakohta).

- 51 Tältä osin päätöksessä (304 perustelukappaleen viimeinen virke) esitetty viittaus ”yrittysten todelliseen tärkeyteen” ei täytä edellä mainittua aukkoa.
- 52 Kunkin yrityksen tekemän kilpailusääntöjen rikkomisen erityisen painoarvon eli todellisten vaikutusten arviointi merkitsee näet todellisuudessa sitä, että määritetään kunkin niistä tekemän rikkomisen laajuus eikä asianomaisen yrityksen merkitystä sen koon tai taloudellisten voimavarojen perusteella. Kuten vakiintuneesta oikeuskäytännöstä (ks. em. asiassa *Musique diffusion française ym. v. komissio* annetun tuomion 121 kohta ja asia T-347/94, *Mayr-Melnhof v. komissio*, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1751, 369 kohta) ilmenee, se osa liikevaihdosta, joka tulee kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olevista tavaroista, on omiaan osoittamaan kilpailusääntöjen rikkomisen laajuutta kyseisillä markkinoilla. Kuten ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on korostanut, muun muassa kilpailunrajoituksen kohteena olleista tuotteista kertynyt liikevaihto on objektiivinen peruste, jolla tämän menettelyn haitallinen vaikutus tavanomaiseen kilpailuun saadaan täsmällisesti mitatuksi (ks. asia T-151/94, *British Steel v. komissio*, tuomio 11.3.1999, Kok. 1999, s. II-629, 643 kohta).
- 53 Edellä esitetystä seuraa, että komissio ei ole noudattanut suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan neljättä ja kuudetta alakohtaa, kun se on nojautunut Sewonin maailmanlaajuiseen liikevaihtoon ottamatta huomioon sen liikevaihtoa kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olleilla markkinoilla eli ETA:n lysiinimarkkinoilla.
- 54 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida, onko se, että relevanteilta markkinoilta saatua liikevaihtoa ei ole otettu huomioon eikä suuntaviivoja siten ole noudatettu, tässä tapauksessa johtanut siihen, että komissio on loukannut suhteellisuusperiaatetta sakon määrää vahvistaessaan. Tältä osin on huomautettava, että sen arvioiminen, onko maksettavaksi määrätty sakko oikeassa suhteessa rikkomisen vakavuuteen ja keston, jotka

ovat asetuksen N:o 17/15 artiklan 2 kohdassa säädettyjä arviointiperusteita, kuuluu kyseisen asetuksen 17 artiklassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuintuomioon annetun täyden harkintavallan piiriin.

- 55 Tässä tapauksessa kantajat ovat vedonneet lähinnä siihen, että erityinen laskentaperuste eli 15 miljoonaa euroa on suhteeton, koska se vastaa Sewonin kilpailusääntöjen rikkomisen viimeisenä vuonna ETA:n lysiinimarkkinoilta saamaa liikevaihtoa.
- 56 Ensinnäkin on todettava, että se, että sakon erityinen laskentapohja on lähes sama kuin relevanteilta markkinoilta saatu liikevaihto, ei sinänsä ole ratkaisevaa. Tämä 15 miljoonan euron määrä on näet välitulos, jota sen jälkeen mukautetaan suuntaviivoilla määritettyä menetelmää soveltaen kilpailusääntöjen keston ja todettujen raskauttavien tai lieventävien olosuhteiden perusteella.
- 57 Toiseksi kilpailusääntöjen rikkomisen luonne, sen konkreettiset vaikutukset markkinoihin, vaikutusten maantieteellinen laajuus, sakon varoittavuuden vaatimus ja kyseisten yritysten koko, jotka komissio on tässä tapauksessa ottanut huomioon, ovat sellaisia seikkoja, jotka voivat olla tällaisen välituloksen hyväksyttävä peruste. Vastaaja on perustellusti katsonut kilpailusääntöjen rikkomisen olevan ”erittäin vakava”, koska Sewon on osallistunut horisontaaliseen yhteistoimintajärjestelyyn, jonka tarkoituksena on ollut tavoitehintojen ja myyntikiintiöiden vahvistaminen sekä myyntimääriä koskevan tietojenvaihtojärjestelmän käyttöönotto ja joka on vaikuttanut konkreettisesti ETA:n lysiinimarkkinoihin nostamalla hintoja keinotekoisesti ja rajoittamalla myyntimääriä. Yritysten koon ja sakkojen varoittavuuden osalta on korostettava, että komissio on menetellyt perustellusti päättäessään nojautua asianomaisten yritysten kokonaisliikevaihtoon. Oikeuskäytännön mukaan kokonaisliikevaihto

antaa näet kuvan yrityksen koosta (ks. vastaavasti em. asiassa *Musique diffusion française* ym. v. komissio annetun tuomion 121 kohta) ja sen taloudellisista voimavaroista, jotka ovat ratkaisevia arvioitaessa sakon varoittavuutta sen osalta.

- 58 Kolmanneksi on korostettava, että kantajien osalta huomioon otettu 15 miljoonan euron määrä on huomattavasti pienempi kuin 20 miljoonan euron vähimmäiskynnys, josta suuntaviivoissa normaalitapauksissa määrätään tällaisen erittäin vakavan kilpailusääntöjen rikkomisen osalta (ks. 1 kohdan A alakohdan toisen alakohdan kolmas luetelmakohta).
- 59 Kantajat vetoavat vaatimustensa tueksi myös nimenomaisesti edellä mainitussa asiassa *Parker Pen* vastaan komissio annettuun tuomioon, jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hyväksyi suhteellisuusperiaatteen loukkaamista koskeneen kanneperusteen sillä perusteella, että komissio ei ollut ottanut huomioon sitä, että kilpailusääntöjen rikkomisen kohteena olleista tuotteista saatu liikevaihto oli verrattain pieni kyseisen yrityksen kokonaismyyntiin nähden, mikä oli hyväksyttävä peruste sakon määrän alentamiselle (94 ja 95 kohta).
- 60 Aluksi on huomautettava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa *Parker Pen* vastaan komissio antamassaan tuomioissa omaksuma ratkaisu koskee sakon lopullisen määrän vahvistamista eikä kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden perusteella määritettävää sakon laskentapohjaa, kuten tässä tapauksessa.
- 61 Mikäli oletetaan, että edellä mainittu oikeuskäytäntö on sovellettavissa nyt käsiteltävään asiaan, on vielä muistutettava siitä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on toimivalta sille annetun täyden harkintavallan nojalla arvioida, onko sakkojen suuruus asianmukainen. Tämä arviointi saattaa edellyttää sellaisten lisätietojen esittämistä ja huomioon ottamista (ks. vastaavasti

asia C-297/98 P, SCA Holding v. komissio, tuomio 16.11.2000, Kok. 2000, s. I-10101, 53—55 kohta) kuin tässä tapauksessa Sewonin ETA:n lysii-nimarkkinoilta saama liikevaihto, jota päätöksessä ei otettu huomioon.

- 62 Tältä osin on korostettava, että Sewonin vuonna 1995 saamien eri liikevaihtojen vertailusta ilmenee kaksi seikkaa. Yhtäältä pitää paikkansa, että lysiinin myyntistä ETA:ssa saatavaa liikevaihtoa voidaan pitää vähäisenä, kun sitä verrataan maailmanlaajuiseen liikevaihtoon, koska ensin mainittu liikevaihto on vain 5 prosenttia jälkimmäisestä. Toisaalta on sitä vastoin ilmeistä, että lysiinin myyntiä ETA:ssa vastaava luku edustaa verrattain merkittävää osuutta liikevaihdosta lysiinin maailmanmarkkinoilla, eli tässä tapauksessa yli 22:ta prosenttia.
- 63 Koska lysiinin myynti ETA:ssa ei siis edusta vähäistä vaan merkittävää osuutta viimeksi mainitusta liikevaihdosta, ei voida pätevästi katsoa, että suhteellisuusperiaatetta olisi loukattu, varsinkaan sen vuoksi, että sakon laskentapohjaa ei ole määritetty yksinomaan kokonaisliikevaihtoon perustuvan yksinkertaisen laskelman pohjalta vaan myös alakohtaisen liikevaihdon ja muiden asiaankuuluvien seikkojen, kuten kilpailusääntöjen rikkomisen luonteen, tästä markkinoille aiheutuvien konkreettisten vaikutusten, relevanttien markkinoiden laajuuden, seuraamukselle välttämättömän varoittavuuden sekä yritysten koon ja vahvuuden perusteella.
- 64 Edellä esitetyn perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuim arvioi täyttää harkintavaltaansa käyttäen, että sakon laskentapohja, joka on määritetty Sewonin tekemän kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden perusteella, on asianmukainen ja että se, että komissio ei ole noudattanut suuntaviivoja, ei tässä tapauksessa ole merkinnyt suhteellisuusperiaatteen loukkaamista, joten kantajien tältä osin esittämä kanneperuste on hylättävä.

Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaaminen

- 65 Sakkojen suuruutta määrittäessään komissio ei saa loukata yhdenvertaisen kohtelun periaatetta, joka kuuluu yhteisön oikeuden yleisiin periaatteisiin ja jota vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan loukataan ainoastaan, jos toisiinsa rinnastettavissa olevia tilanteita kohdellaan eri tavalla tai jos erilaisia tilanteita kohdellaan samalla tavalla, ellei tällainen kohtelu ole objektiivisesti perusteltua (ks. asia T-311/94, BPB de Eendracht v. komissio, tuomio 14.5.1998, Kok. 1998, s. II-1129, 309 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 66 Tämän periaatteen mukaisesti suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan kuudennessa alakohdassa määrätään, että jos rikkomukseen syyllistyy useita yrityksiä, laskentapohjia voidaan vaihdella, jotta voitaisiin ottaa huomioon rikkomusten tapauskohtainen painoarvo ja siten kunkin yrityksen rikkomisen todellinen vaikutus kilpailuun erityisesti, kun samanlaisiin rikkomuksiin syyllistyneet yritykset ovat huomattavan erikokoisia.
- 67 Suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan seitsemännen alakohdan mukaan samasta toiminnasta määrättävän seuraamuksen tasapuolisuuden periaate voi olosuhteiden niin vaatiessa näin ollen johtaa siihen, että asianomaisille yrityksille määrätään erikokoiset laskentapohjat, vaikka nämä erot eivät perustu laskelmiin.
- 68 Komissio on päätöksessään (303 ja 304 perustelukappale) katsonut, että rikkomiseen syyllistyneiden yritysten kokoerot olivat huomattavat. Tästä syystä se on arvioinut, että jotta se voisi ottaa huomioon kyseisten yritysten todelliset mah-

dollisuudet aiheuttaa merkittävää vahinkoa ETA:n lysiinimarkkinoilla ja välträmättömyyden varmistaa, että sakot ovat riittävän suuret vaikuttaakseen rikkomista estävästi, on asianmukaista jakaa yritykset kahteen ryhmään koon mukaan, eli Ajinomoto ja ADM ensimmäiseen ryhmään, jonka osalta sakon laskentapohjaksi vahvistettiin 30 miljoonaa euroa, ja Kyowa, Cheil ja Sewon toiseen ryhmään, jonka osalta laskentapohjaksi vahvistettiin 15 miljoonaa euroa.

69 Toisin kuin perusteluissa, joita kantajat esittivät suhteellisuusperiaatteen loukkaamista koskeneen perusteen yhteydessä, kantajat eivät enää tässä vaiheessa vetoa siihen, että ETA:n lysiinimarkkinoilta saatua liikevaihtoa ei ole otettu huomioon. Ne nojautuvat sitä vastoin yhteistoimintajärjestelyyn osallistuneiden yritysten maailmanlaajuisten liikevaihtojen vertailuun perustellakseen väitettään, jonka mukaan sakon laskentapohja on ollut syrjivä, ja korostavat samalla, että tämä liikevaihto oli vuonna 1995 kantajien osalta 295 miljoonaa euroa eikä 946 miljoonaa euroa, kuten komissio on virheellisesti ilmoittanut.

70 On todettava, että komissio on myöntänyt, että päätöksen 304 perustelukappaleen taulukossa mainittu Sewonin kokonaisliikevaihto ei ole tarkka luku, ja täsmentänyt, että se on todellisuudessa ottanut huomioon päätöksen 16 perustelukappaleessa mainitun Sewonin vuonna 1995 saaman liikevaihdon eli 227 miljoonaa euroa, joka puolestaan on alempi kuin kantajien ilmoittama.

71 Vaikka Sewonin kokonaisliikevaihto vuonna 1995, olipa se sitten 227 tai 295 miljoonaa euroa, onkin todellakin huomattavasti pienempi kuin Cheilin ja Kyowan, joiden kanssa se oli samassa ryhmässä, tämä toteamus ei kuitenkaan voi johtaa siihen päätelmään, että tässä tapauksessa olisi loukattu yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

- 72 Päätöksen 304 perustelukappaleen taulukon toisessa sarakkeessa mainittujen Cheilin, Kyowan ja Sewonin lysiinin maailmanmarkkinoilta saamien liikevaihtojen vertailu näet osoittaa, että komissio on menetellyt perustellusti luokitellessaan nämä yritykset samaan ryhmään ja määrätessään niille saman erityisen laskentapohjan.
- 73 On kiistatonta, että Sewon on saanut vuonna 1995 lysiinin maailmanmarkkinoilta 67 miljoonan euron liikevaihdon ja että tämä on suuruudeltaan hyvin lähellä Kyowan liikevaihtoa eli 73:a miljoonaa euroa ja hieman enemmän kuin Cheilin liikevaihto eli 40 miljoonaa euroa tai päätöksen 18 perustelukappaleen mukaan 52 miljoonaa euroa, joten komissio saattoi tässä tapauksessa perustellusti tehdä ratkaisunsa suuntaviivojen 1 kohdan A alakohdan seitsemännen alakohdan mukaisesti suuruusjärjestyksen perusteella, minkä kantajat ovat istunnossa hyväksyneet.
- 74 Komissio väittää lisäksi, että ryhmittely on perusteltavissa asianomaisten yritysten ETA:n lysiinimarkkinoilta saamastaan liikevaihdosta tekemällä vertailulla.
- 75 Vaikka komissio ei ole päätöksessä ottanut näitä liikevaihtoja huomioon, on muistettava, kuten edellä 54 kohdassa on todettu, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimella on toimivalta sille EY 229 artiklassa ja asetuksen N:o 17/17 artiklassa annetun täyden harkintavallan nojalla arvioida, onko sakkojen suuruus asianmukainen. Tämä arviointi saattaa edellyttää sellaisten lisätietojen esittämistä ja huomioon ottamista kuin tässä tapauksessa asianomaisten yritysten ETA:n lysiinimarkkinoilta saama liikevaihto (ks. vastaavasti em. asiassa SCA Holding v. komissio 16.11.2000 annetun tuomion 53—55 kohta).

- 76 Kun otetaan huomioon Sewonin ETA:n lysiinimarkkinoilta saama liikevaihto, ilmenee nimenomaan, että sen tilanne on lähes sama kuin kahden muun ”pienen” tuottajan eli Cheilin ja Kyowan tilanne. Kun Ajinomoto sai vuonna 1995 kyseisiltä markkinoilta 75 miljoonan euron ja ADM 41 miljoonan euron liikevaihdon (päätoksen 5 ja 10 perustelukappale), Cheilin kyseisiltä markkinoilta saama liikevaihto oli 17 miljoonaa euroa, Kyowan 16 miljoonaa euroa ja Sewonin 15 miljoonaa euroa. On siis ilmeistä, että Sewonin vaikutus asianomaisiin markkinoihin oli verrattavissa kahden muun ”pienen” tuottajan eli Cheilin ja Kyowan vaikutukseen. Kun otetaan huomioon se, että nämä kaikki yritykset ovat osallistuneet samaan kilpailusääntöjen rikkomiseen, on perusteltua, että niille määrätyn sakon laskentaperuste on sama.
- 77 Tästä seuraa, että kantajien osalta huomioon otettu 15 miljoonan euron laskentaperuste ei ole syrjivä.

Lieventävät olosuhteet

Asianosaisten lausumat

- 78 Kantajat väittävät, että komission olisi suuntaviivojen 3 kohdan toisessa luettelumakohdassa, joka koskee ”sopimusten tai sääntöjenvastaisten menettelytapojen soveltamatta jättämistä käytännössä”, määrätyn mukaisesti pitänyt alentaa sakon määrää sen vuoksi, että Sewon on pannut hinta- ja kiintiösopimukset vähemmässä määrin täytäntöön kuin muut tuottajat.

- 79 Komissio ei ensinnäkään ole ottanut huomioon tuottajien välisiä selviä eroja hintasopimusten täytäntöönpanossa. Kuten hintavertailutaulukosta ilmenee (kannekirjelmän liite 6 ja päätöksen 47 perustelukappale), Sewonin hinnat alittivat selvästi sopimuksissa sovitut tavoitehinnat ja muiden tuottajien hinnat. Erityisesti Sewonin kuukausikohtainen keskihinta Euroopassa oli 27 kuukauden ajan kaikkien tuottajien hinnoista alin.
- 80 Sen, että Sewon ei ole noudattanut hintasopimuksia, osoittavat myös useat asiakirja-aineiston asiakirjat. Kantajat viittaavat tässä yhteydessä arvosteluun, jota Ajinomoto ja Kyowa kohdistivat Sewoniin Tokiossa 12.3.1991 pidetyssä kokouksessa (kannekirjelmän liite 7) ja Ajinomoto myöhemmin Soullissa 2.11.1992 pidetyssä kokouksessa (pätöksen 89 perustelukappale ja kannekirjelmän liite 8), Kyowan edustajan 20.4.1993 päivättyyn kertomukseen ja kyseisen yrityksen 27.5.1993 pidetyssä kokouksessa esittämään arvosteluun (kannekirjelmän liitteet 9 ja 10), Kyowalle osoitettuun 17.5.1994 päivättyyn telekopioon (kannekirjelmän liite 11), huomautuksiin, joita ADM esitti kesäkuussa 1994 (kannekirjelmän liite 12), Ajinomoton 23.11.1994 esittämiin lausumiin (kannekirjelmän liite 13) ja Ajinomoton muistioon (kannekirjelmän liite 14).
- 81 Toiseksi komissio ei ole ottanut huomioon sitä, että Sewon on kasvattanut jatkuvasti tuotantoaan ja maksimoinut myyntinsä, mikä on johtanut siihen, että sopimuksia ei ole käytännössä sovellettu.
- 82 Komissio on päätöksen 378 perustelukappaleessa ainoastaan väittänyt, että kiintiösopimuksia oli noudatettu, esittämättä kuitenkaan ratkaisevaa näyttöä. Sen väite, jonka mukaan kyseessä olisi vähimmäiskiintiösopimus, on myös vaikea ymmärtää, koska tällaiset yhteistoimintajärjestelyt merkitsevät päinvastoin tuotannon vähentämistä hintojen nostamiseksi. Asiakirja-aineistosta ilmenee joka tapauksessa, että Sewon on päinvastoin pyrkinyt maksimoimaan myyntinsä. Kantajat vetoavat tässä yhteydessä siihen, että niiden myynti kasvoi vuonna 1991

(päätöksen 211 perustelukappale) sekä vuosina 1992 ja 1993, sisäiseen mui-
tioon, joka osoittaa Sewonin pyrkineen tuotantoon täydellä kapasiteetilla (kan-
nekirjelmän liite 15) sekä ADM:n edustajan 23.8.1994 pidetyssä kokouksessa
esittämään lausumaan (kannekirjelmän liite 16).

- 83 Komission väitteeseen, jonka mukaan Sewonin roolia olisi pidetty vuodesta 1995
lähtien passiivisena, minkä perusteella sen sakkoa on jo alennettu 20 prosenttia,
kantajat vastaavat, että suuntaviivojen mukaan yrityksen ”passiivinen rooli”
yhteistoimintajärjestelyssä ja sopimuksen ”soveltamatta jättäminen käytännös-
sä” ovat kaksi eri käsitettä. Näin ollen se, että Sewonin sakon määrää on alen-
nettu, koska sen rooli on ollut passiivinen myyntikiintiöiden jakamisen osalta, ei
voi olla hyväksyttävä peruste evätä siltä sopimusten rajoitetumpaan soveltami-
seen perustuva alennus.
- 84 Komissio vaatii kantajien vaatimusten hylkäämistä väittäen, että sopimuksen
täytäntöön panematta jättämistä ei pidä sekoittaa siihen, että osallistutaan kil-
pailusääntöjen rikkomiseen ja menetellään siinä petturimaisesti, ja että Sewonin
sakkoa on jo alennettu sillä perusteella, että se menetteli passiivisesti myynti-
kiintiöiden jakamisen osalta vuodesta 1995 lähtien (päätöksen
365 perustelukappale).

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 85 Kuten oikeuskäytännöstä ilmenee, usean yrityksen rikottua kilpailusääntöjä on
sakon suuruutta määritettäessä tutkittava kunkin yrityksen osuuden suhteellinen
vakavuus (yhdistetyt asiat 40/73—48/73, 50/73, 54/73—56/73, 111/73, 113/73
ja 114/73, Suiker Unie ym. v. komissio, tuomio 16.12.1975, Kok. 1975, s. 1663,
623 kohta ja asia C-49/92 P, komissio v. Anic Partecipazioni, tuomio 8.7.1999,
Kok. 1999, s. I-4125, 150 kohta), jotta voidaan selvittää, onko niiden osalta
olemassa raskauttavia tai lieventäviä olosuhteita.

- 86 Suuntaviivojen 2 ja 3 kohdan mukaan sakon perusmäärää voidaan muuttaa tiettyjen kuhunkin asianomaiseen yritykseen liittyvien lieventävien ja raskauttavien olosuhteiden perusteella.
- 87 Erityisesti suuntaviivojen 3 kohdassa esitetään lieventävistä olosuhteista luettelo, joka ei ole tyhjentävä, seikoista, joiden perusteella sakon perusmäärää voidaan alentaa. Näitä seikkoja ovat esimerkiksi yrityksen passiivisuus, se, että sopimuksia ei ole käytännössä sovellettu, se, että yritys on lopettanut kilpailusääntöjen rikkomisen heti komission ensimmäisen toimenpiteen jälkeen, osoitus siitä, että yritys ei ole ollut tietoinen kilpailua rajoittavan toimintansa laittomuudesta, se, että kilpailusääntöjä on rikottu huolimattomuudesta, sekä yrityksen todellinen yhteistyö menettelyissä, jotka koskevat yhteistyötiedonannon soveltamisalaa kuulumattomia tapauksia.
- 88 Komissio viittaa vastinekirjelmässään tältä osin asiassa T-308/94, Cascades vastaan komissio, 14.5.1998 annettuun tuomioon (Kok. 1998, s. II-925), jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut, että se, ettei yritys, jonka on näytetty osallistuneen kilpailijoidensa kanssa hintoja koskeneeseen yhteistoimintaan, ole markkinoilla toiminut siten kuin kilpailijoiden kanssa on sovittu, ei välttämättä ole sellainen seikka, joka olisi sakkojen suuruutta määritettäessä otettava huomioon lieventävänä olosuhteena (230 kohta).
- 89 On huomattava, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kohdisti edellä mainitun tuomion yhteydessä valvontansa komission päätökseen, jossa ei ollut sovellettu suuntaviivoja, joissa nyttemmin määrätään nimenomaisesti siitä, että kilpailusääntöjen rikkomista koskevan sopimuksen soveltamatta jättäminen käytännössä on otettava lieventävänä olosuhteena huomioon, koska kyseinen päätös tehtiin ennen suuntaviivojen antamista. Kuten edellä 38 kohdassa on jo todettu, komissio ei vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan voi poiketa säännöistä, jotka se on itselleen asettanut. Erityisesti silloin, kun komissio antaa

suuntaviivoja, joilla se pyrkii täsmentämään perustamissopimuksen määräyksiä noudattaen perusteet, joita se aikoo soveltaa harkintavaltaansa käyttäessään, se rajoittaa itse harkintavaltaansa, koska sen on noudatettava viitteellisiä sääntöjä, jotka se on itselleen asettanut (em. asiassa *AIUFFASS* ja *AKT v. komissio* annetun tuomion 57 kohta ja asiassa *Vlaams Gewest v. komissio* annetun tuomion 89 kohta).

90 On vielä selvitettävä, onko komissio voinut tässä tapauksessa perustellusti katsoa, että kantajien osalta ei voitu ottaa suuntaviivojen 3 kohdan toisen luetelmakohdan nojalla sopimusten soveltamatta jättämistä käytännössä lieventävänä olosuhteena huomioon. Tässä tarkoituksessa on selvitettävä, ovatko kantajien esittämät olosuhteet sellaisia, että ne osoittavat, että Sewon olisi kilpailunvastaisiin sopimuksiin osallistumisensa aikana todellisuudessa pidättäytynyt niiden soveltamisesta kilpailemalla markkinoilla (ks. vastaavasti yhdistetyt asiat T-25/95, T-26/95, T-30/95—T-32/95, T-34/95—T-39/95, T-42/95—T-46/95, T-48/95, T-50/95—T-65/95, T-68/95—T-71/95, T-87/95, T-88/95, T-103/95 ja T-104/95, *Cimenteries CBR ym. v. komissio*, tuomio 15.3.2000, Kok. 2000, s. II-491, 4872—4874 kohta).

91 Ensinnäkin väitteestä, jonka mukaan Sewon ei olisi soveltanut hintasopimuksia, on todettava komission huomauttaneen päätöksessä (376 perustelukappale), että kyseiset sopimukset koskivat hinnoille asetettuja tavoitteita ("tavoitehintoja"), joten tällaisten sopimusten täytäntöönpano ei edellytä sitä, että sovellettaisiin sovittua tavoitehintaa vastaavaa hintaa, vaan sitä, että osapuolet muuttavat hintojaan niiden tuomiseksi lähemmäksi sovittua tavoitetta. Komissio on niin ikään todennut, että sen "hallussa olevien tietojen perusteella on selvää, että käsiteltävänä olevassa asiassa osapuolet muuttivat useimpien hintasopimusten jälkeen hintojaan sopimusten mukaisesti".

92 Komissio on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen antamassaan vastauksessa täsmentänyt, että edellä mainitut tiedot ovat päätöksen 47 perustelukappaleessa olevia yritysten hintoja koskevia tietoja, ja esittänyt graafisesti tavoitehintojen kehityksen ja kunkin asianomaisen yrityksen soveltamien hintojen kehityksen.

- 93 Tämän asiakirjan perusteella voidaan ensinnäkin huomauttaa, että vaikka Sewonin soveltamat hinnat eivät ole samoja kuin tavoitehinnat, koska ne ovat yleensä tavoitehintoja alemmat, sama pätee muiden lysiinintuottajien paitsi ADM:n maaliskuusta 1992 kilpailusääntöjen rikkomisen ajanjakson päättymiseen kesäkuussa 1995 saakka soveltamiin hintoihin.
- 94 Vaikuttaa siltä, että vaikka Sewonin hinnat vastasivat Cheilin hintoja (joskus hieman korkeammat tai joskus hieman alemmat) ja olivat yleensä muiden tuottajien hintoja alempia, todettuja eroja ei voida pitää merkittävänä eikä sellaisina, että sen käyttäytymistä markkinoilla voitaisiin tosiasiallisesti pitää riippumattomana ja kilpailua edistävänä.
- 95 Lopuksi on erityisesti todettava, että Sewonin hintakehitys on koko kilpailusääntöjen rikkomisen ajanjakson vastannut kartellin jäsenten kesken sovittujen tavoitehintojen kehitystä, mikä tukee myös päätelmää, jonka mukaan kartellilla on ollut vahingollisia vaikutuksia markkinoihin (ks. vastaavasti em. asiassa Hercules Chemicals v. komissio 17.12.1991 annetun tuomion 340 kohta). Tämä näin pitkän ajanjakson ajan jatkunut vastaavuus osoittaa sen, että Sewonilla ei ole ollut mitään tosiasiallista halua irrottautua hintasopimusten soveltamisesta.
- 96 Tässä yhteydessä on korostettava, että kyseiset viisi lysiinintuottajaa sopivat kesäkuun 1993 kuluessa lysiinin hinnan vahvistamisesta 3,20 Saksan markaksi (DEM) kilolta (päätoksen 104 ja 198 perustelukappale) ja hintojen uudesta korottamisesta asteittain. Tämän jälkeen lysiinin hinta nousikin voimakkaasti, ja se vahvistettiin 5,30 DEM:ksi kilolta lokakuussa 1993 tehdyllä sopimuksella (päätoksen 114 ja 199 perustelukappale). Sewon osallistui elokuusta 1993 lähtien täysimääräisesti kaikkien lysiinintuottajien hinnannosto-operaatioon, sillä sen hinnat nousivat 2,81 DEM:sta kilolta heinäkuussa 1993 3,45 DEM:aan saman

vuoden elokuussa, tämän jälkeen 3,94 DEM:aan syyskuussa ja lopulta 4,55 DEM:aan lokakuussa 1993. Sewon ei ole tämän kartellin kannalta tärkeän vaiheen aikana millään tavoin pyrkinyt irrottautumaan muista tuottajista omaksumalla kilpailua tosiasiallisesti edistävää hintapolitiikkaa.

- 97 Muiden kartellin jäsenten reaktioita Sewonin käyttäytymiseen ei voida pitää todisteena kilpailunvastaisten sopimusten soveltamatta jättämisestä käytännössä, vaan ne ovat johdonmukaisia syytöksiä, joita osoitetaan kumppanille, joka yrittää saada kaupallisia etuja muihin jäseniin nähden, vaikka pysyykin kartellin piirissä.
- 98 Tästä seuraa, että asiassa ei ole osoitettu Sewonin käytännössä jättäneen soveltamatta hintasopimuksia, koska aste-eroa hintasopimusten täytäntöönpanossa, mihin kantajat viittaavat kannekirjelmässään, ei tässä tapauksessa voida sekoittaa sopimusten soveltamatta jättämiseen käytännössä.
- 99 Myyntikiintiösopimusten väitetyn soveltamatta jättämisen osalta on toiseksi muistutettava ensinnäkin siitä, että komissio on vedonnut päätöksessään (378 perustelukappale) siihen, että kartellin jäsenet katsoivat niille jaettujen myyntikiintiöiden olevan ”vähimmäiskiintiöitä” ja että ”sopimusta noudatettiin niin kauan kuin kukin osapuoli pystyi myymään vähintään sille jaetun kiintiön”.
- 100 Kuten kaikki asianomaiset yritykset ovat perustellusti korostaneet, tämä väite on vähintäänkin ristiriidassa todettujen tosiseikkojen kanssa, koska hintojen korottamisen tavoite, jota yhteistoimintajärjestelyn osallistujat lähinnä tavoittelivat, edellytti väistämättä lysiinintuotannon rajoittamista ja siten enimmäis-

myyntikiintiöiden jakamista. Tämän vahvistavat muun muassa päätöksen 221 perustelukappale ja sitä seuraavat perustelukappaleet, jotka koskevat myynnin rajoittamiseen tähtävien myyntikiintiösopimusten arviointia EY 81 artiklan 1 kohdan nojalla. Komission tämän väitteen on näin ollen katsottava olevan täysin asiaankuulumaton.

- 101 Tämän jälkeen on todettava, että kyseisen päätöksen perusteella on erotettava toisistaan kaksi ajanjaksoa tutkittaessa sitä, onko Sewon käytännössä soveltanut myyntikiintiösopimuksia, eli ajanjakso ennen tammikuuta 1995 ja ajanjakso tammikuun 1995 jälkeen.
- 102 Ensimmäisen ajanjakson osalta on todettava, että päätöksen 211 perustelukappaleen mukaan Ajinomoton, Kyowan ja Sewonin välillä 18.2. ja 12.3.1991 pidetyissä kokouksissa tehtiin sopimus siitä, että Sewon rajoittaisi vuonna 1991 Euroopassa myyntimääränsä vuoden 1990 tasolle. Sen jälkeen kun Sewon oli hyväksynyt Ajinomoton ja Kyowan ehdottoman myynnin jakamista koskeneen suunnitelman vuodelle 1992, se suostui rajoittamaan myyntinsä Euroopassa 6 000 tonniin (pätöksen 214 perustelukappale). Vaikka kartellin jäsenyritykset eivät olekaan päässeet kokonaisvaltaiseen sopimukseen myyntimäärien jakamisesta vuodeksi 1993, Sewon hyväksyi 8.12.1993 kattavan sopimuksen kullekin tuottajalle vuodeksi 1994 jaettavista myyntikiintiöistä, ja kyseisen sopimuksen mukaan sille annettiin sen vuoden 1993 myyntiä vastaava peruskiintiö sekä 2 000 tonnin lisäkiintiö odotetun myynnin kasvun perusteella (pätöksen 215 ja 216 perustelukappale). Tässä vaiheessa on muistettava, että kantajat ovat kannekirjelmässään nimenomaisesti ilmoittaneet, etteivät ne kyseenalaista ainuttakaan päätökseen sisältyvistä tosiseikkoja koskevista toteamuksista tai kiistä niiden oikeellisuutta, vaan niiden kiistäminen koskee yksinomaan niille päätöksen 2 artiklassa määrätyn sakon määrää.
- 103 Kantajat vetoavat kiintiösopimusten noudattamatta jättämistä koskevan väitteensä tueksi siihen, että lysiinin tuotanto ja myynti ovat jatkuvasti kasvaneet vuodesta 1990 lähtien.

- 104 Kantajat viittaavat tältä osin ensisijaisesti kannekirjelmässä esitettyihin edellä mainittuja toimintoja koskeneisiin numerotietoihin, jotka eivät missään tapauksessa osoita sitä, että edellä 102 kohdassa tarkoitettuja myyntikiintiösopimuksia ei olisi käytännössä sovellettu.
- 105 Kannekirjelmän sivulla 33 olevassa taulukossa esitetyt numerotiedot, jotka on otettu päätöksen 48 perustelukappaleeseen, ilmaisevat tonneina lysiinin maailmanlaajuisen tuotannon ja myynnin eivätkä siis osoita, että Sewon ei olisi noudattanut hyväksymiään myynnin rajoittamista Euroopassa koskeneita sopimuksia. Edellä mainitun taulukon luvuista ilmenee vuoden 1994 osalta lisäksi, että Sewon on hyvinkin noudattanut sille kyseiseksi vuodeksi myönnettyä kiintiötä. Vaikka kantajat eivät ole esittäneet mitään lukuja lysiinin myynnistä Euroopassa vuonna 1990, minkä vuoksi vuosia 1990 ja 1991 ei voida verrata keskenään, vuotta 1992 koskevat tiedot osoittavat, että Sewonin myynti Euroopassa alitti 6 000 tonnia.
- 106 Toiseksi viittauksella 3.5.1993 päivättyyn sisäiseen markkinointikertomukseen (kannekirjelmän liite 15), jossa on maininta ”Jatkakaa täyden tuotannon / täysien määrien myynnin politiikka”, ei ole mitään merkitystä, koska tämä maininta ainoastaan ilmaisee aikomuksen eikä millään tavoin osoita sitä, että kiintiösopimuksia ei olisi käytännössä noudatettu.
- 107 Kolmanneksi ADM:n edustajan 23.8.1994 esittämä lausuma (kannekirjelmän liite 16), jonka mukaan ”[Sewon] pyytää jälleen lisäkiintiötä, vaikka se on jo nyt ainoa, joka myy koko tuotantonsa”, ei yksinään osoita sopimusten soveltamatta jättämistä. Lisäksi kyseisen vuoden 1994 osalta on huomautettava, että päätöksen 267 perustelukappaleeseen sisältyvä taulukko, jossa verrataan kullekin yhteistoimintajärjestelyn osallistujalle sopimusten perusteella myönnettyjä maa-

ilmanlaajuisia markkinaosuuksia ja osuuksia, joita niillä todellisuudessa oli kyseisenä vuonna, osoittaa, että Sewon ei selvästikään ole ylittänyt sille kyseisillä sopimuksilla annettua kiintiötä, koska sen todellinen osuus maailmanmarkkinoista oli jopa pienempi kuin sen kiintiö. Kantajat eivät ole esittäneet mitään sellaista, joka osoittaisi, että edellä mainitussa taulukossa esitetyt tiedot olisivat virheellisiä.

- 108 Tästä seuraa, että kantajien hyväksi ei voida lieventävänä olosuhteena ottaa huomioon sitä, että myyntikiintiötä olisi käytännössä jätetty noudattamatta heinäkuun 1990 ja joulukuun 1994 välisenä ajanjaksona.
- 109 Yhteistoimintajärjestelyn kuuden viimeisen kuukauden ajanjakson eli tammi—kesäkuun 1995 osalta on todettava, että 18.1.1995 pidetyssä kokouksessa kaikki asianomaiset yritykset sopivat pitävänsä ennallaan markkinaosuudet, jotka oli vahvistettu vuodeksi 1994, lukuun ottamatta Sewonia, joka kieltäytyi ehdotetusta kiintiöstä ja vaati suurempaa markkinaosuutta (päätöksen 154 perustelukappale). Lisäksi kaikki kartellin jäsenet vertasivat 21.4.1995 pidetyssä kokouksessa vuodeksi 1994 sekä tammi—maaliskuuksi 1995 sovittuja tuotantokiintiötä samana ajanjaksona toteutuneeseen myyntiin. Tässä yhteydessä Ajinomoto, ADM, Cheil ja Kyowa protestoivat ankarasti sitä, että Sewon oli lisännyt myyntiään yli vuoden 1995 kiintiönsä, mikä ei estänyt Sewonia pysymästä myyntitavoitteessaan (päätöksen 160 perustelukappale). Lopuksi ADM, Kyowa ja Cheil valittivat 27.4.1995 pidetyssä kokouksessa vielä Sewonin myyntimäärien kasvusta sekä sen toimittamista epätäydellisistä tiedoista (päätöksen 164 perustelukappale).
- 110 Näiden seikkojen perusteella komissio katsoi, että Sewon oli ollut myyntikiintiösopimuksen osalta vuodesta 1995 lähtien passiivinen jäsen, koska se ei ollut enää osapuolena sopimuksessa ja koska se oli lopettanut myyntimääriensä ilmoittamisen toisille tuottajille (päätöksen 365 perustelukappale).

- 111 Edellä 109 kohdassa esitetystä Sewonin käyttäytymisen kuvauksesta ilmenee, että kyseinen yritys on todellisuudessa lopettanut kiintiösopimuksen soveltamisen tammi—kesäkuun 1995 väliseltä ajalta, mihin päätelmään komission asiamies on loppujen lopuksi yhtynyt 25.4.2002 pidetyssä istunnossa.
- 112 Riippumatta siitä, miten Sewonin käyttäytymistä pitäisi täsmällisesti luonnehtia suuntaviivoissa mainittujen lieventävien olosuhteiden kannalta, kantajien hyväksi on joka tapauksessa otettu päätöksessä huomioon 20 prosentin alennus korotukseen, jota oli sovellettu keston perusteella, mikä vastaa 5,71 prosentin alennusta sakon perusmäärään.
- 113 Koska komission myöntämä ja kantajien vaatima alennus perustuvat täysin samoihin tosiseikkoihin, on katsottava ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinten täyden harkintavallan nojalla, että kantajille jo myönnetty alennus on suuruudeltaan täysin asianmukainen, kun otetaan huomioon Sewonin käyttäytyminen myyntikiintiösopimuksen osalta tammi—kesäkuussa 1995.

Sewonin yhteistyöpanos hallinnollisen menettelyn aikana

Asianosaisten lausumat

- 114 Kantajat väittävät komission rikkoneen yhteistyötiedonannon C jakson määräyksiä kieltäytyessään myöntämästä niille huomattavaa 50—75 prosentin alennusta sakon määrästä ja antaessaan niille vain 50 prosentin alennuksen kyseisen tiedonannon D jakson perusteella.

- 115 Ne vetoavat tässä yhteydessä ensinnäkin siihen, että komissio on virheellisesti päätellyt, että Sewon ei täyttäisi yhteistyötiedonannon B jakson d alakohdan edellytystä, johon muun muassa tiedonannon C jaksossa viitataan, koska sen mielestä Sewonin yhteistyö ”ei ollut täysin vapaaehtoista”, vaikka Sewon oli antanut sille kaikki tarvittavat tiedot ja ollut valmis jatkuvaan ja täydelliseen yhteistyöhön koko tutkimuksen ajan kyseisen määräyksen mukaisesti. Sillä, että tutkimuksia oli jo aloitettu Kyowan ja ADM:n tiloissa ja että Sewonille oli osoitettu tietopyyntö, ei ole merkitystä, koska yhteistyötiedonannon B jakson d alakohdassa tai C jaksossa ei edellytetä yhteistyön aloittamista ennen tutkimustoimenpiteiden käynnistämistä.
- 116 Toiseksi edellä mainitun C jakson toinen edellytys täyttyy, eli tiedot annettiin tutkimuksen jälkeen mutta ennen kuin komissio oli saanut riittävät todisteet päätöksen tekemiseen johtavan menettelyn aloittamiseksi. ADM:n ja Kyowan tiloissa tehdyt tutkimukset eivät näet olleet tuoneet esiin vuosina 1990—1992 tehtyjä kilpailusääntöjen rikkomisia koskeneita tietoja.
- 117 Komissio vetoaa aluksi siihen, että vaikka Sewon onkin ensimmäisenä toimittanut ratkaisevia ja täydellisiä tietoja yhteistoimintajärjestelyn kestästä, Ajinomoto on ensimmäisenä esittänyt ratkaisevat todisteet ADM:n markkinoilletulon jälkeiseltä ajalta.
- 118 Sewon ei myöskään täytä yhteistyötiedonannon B jakson d alakohdan edellytystä, sillä jotta yhteistyötä voitaisiin pitää ”jatkuvana ja täydellisenä”, edellytetään sitä, että yritys toimittaa täydellisiä todisteita omasta aloitteestaan eikä asetuksen N:o 17/11 artiklassa tarkoitetun tietopyynnön jälkeen, kuten tässä tapauksessa. Tätä tulkintaa tukee edellä mainitussa asiassa Cascades v. komissio annettu tuomio.

- 119 Komissio katsoo lisäksi, että kyseessä ei ollut tilanne, jossa sillä ei olisi yhteistoimintajärjestelyn osallistujien tiloissa tehtyjen tutkimusten jälkeen ollut käytävissään riittäviä todisteita menettelyn aloittamiseksi.
- 120 Siinäkin tapauksessa, että oletettaisiin Sewonin täyttäneen yhteistyötiedonannon C jakson edellytykset, se ei komission mielestä olisi välttämättä saanut suurempaa alennusta kuin se on saanut kyseisen tiedonannon D jakson perusteella eli 50 prosenttia siitä sakkojen määrästä, mikä sille olisi muutoin määrätty.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

- 121 Aluksi on muistutettava siitä, että komissio on yhteistyötiedonannossaan määritellyt edellytykset, joiden täytyessä yrityksille, jotka tekevät komission kanssa yhteistyötä sen tutkiessa yhteistoimintajärjestelyä, voidaan jättää sakot määräämättä tai niiden määrää voidaan alentaa siitä, mikä niiden olisi muuten pitänyt suorittaa (yhteistyötiedonannon A jakson 3 kohta).
- 122 Yhteistyötiedonannon soveltamisesta Sewonin tilanteeseen on todettava, että on kiistatonta, että Sewon ei kuulu kyseisen tiedonannon B jakson soveltamisalaan, koska se koskee tapauksia, joissa yritys on ilmoittanut komissiolle salaisesta

kartellista ennen kuin komissio on päättänyt aloittaa tutkimuksen (tapaukset, joissa sakkoa voidaan alentaa vähintään 75 prosenttia).

- 123 Koska kantajat kuitenkin arvioivat, että komissio on menetellyt virheellisesti evätessään niiltä yhteistyötiedonannon C jaksossa tarkoitetun alennuksen, on selvitettävä, onko komissio noudattanut kyseisen kohdan soveltamisedellytyksiä.
- 124 Yhteistiedonannon C jaksossa, joka on otsikoitu ”Sakkojen määrän huomattava alentaminen”, määrätään seuraavaa:

”Edellä [B jakson] b—e alakohdan edellytykset täyttävä yritys, joka ilmoittaa salaisesta kartellista sen jälkeen, kun komissio on päättänyt aloittaa kartelliin kuuluvia yrityksiä koskevan tutkimuksen, jossa ei kuitenkaan saada riittäviä todisteita päätöksen tekemiseen johtavan menettelyn aloittamiseksi, saa 50—75 prosenttia alennusta sakon määrästä.”

- 125 B jakson edellytyksissä, joihin C jaksossa viitataan, tarkoitetaan yritystä, joka

”b) ensimmäisenä esittää ratkaisevaa näyttöä kartellin olemassaolosta,

- c) on lopettanut osallistumisensa tähän laittomaan toimintaan viimeistään kartellin ilmoittamishetkellä,
- d) antaa komissiolle kaikki tarvittavat tiedot kartellista sekä kaikki sen hallussa olevat kartellia koskevat asiakirjat ja todisteet sekä on valmis jatkuvaan ja täydelliseen yhteistyöhön koko tutkimuksen ajan,
- e) ei ole pakottanut toista yritystä osallistumaan kartelliin eikä ole ollut tämän laittoman toiminnan aloittaja tai ratkaiseva toimija”.

126 Komissio katsoi päätöksessään, että yhdenkään asianomaisen yrityksen sakkoa ei voitu alentaa huomattavasti yhteistyötiedonannon C jakson mukaisesti, koska yksikään niistä ei täyttänyt B jakson b—e alakohdan, joihin C jaksossa viitataan, edellytyksiä (429 perustelukappale).

127 Päätöksen 423—425 perustelukappaleesta ilmenee, että kuten kantajat ovat todenneet, ilman että tätä olisi kiistetty, komissio on päätöksen 423 perustelukappaleessa esitetystä syistä implisiittisesti myöntänyt sen, että Sewon täytti yhteistyötiedonannon B jakson b, c ja e alakohdassa asetetut edellytykset. Se, miksi Sewonille ei myönnetty tiedonannon C jaksossa tarkoitettua alennusta, johtui yksinomaan siitä, että komissio katsoi, että Sewonin yhteistyöpanos ei täyttänyt yhteistyötiedonannon B jakson d alakohdan edellytyksiä.

- 128 Perustelut, joita komissio on tältä osin esittänyt (päätöksen 424 perustelukappale), ovat kuitenkin ilmeisessä ristiriidassa sekä yhteistyötiedonannon B jakson d alakohdan sanamuodon että tiedonannon C jakson määräysten tarkoituksen kanssa.
- 129 Ensimmäisestä esitetystä perustelusta eli siitä, että Sewonin aloittaessa yhteistyön komissiolla olisi jo ollut riittävästi tietoja yhteistoimintajärjestelyn toteennäyttämiseksi ADM:n markkinoilletulosta saakka, on todettava, että se ei voi olla hyväksyttävä peruste katsoa, että B jakson d alakohdan edellytys ei täyty ja että yhteistyötiedonannon C jaksoa ei näin ollen voitaisi soveltaa.
- 130 Tältä osin päätöksen 423 perustelukappaleesta ilmenee, että komissio on itsekin katsonut, että Sewon oli ”kartellin jäsenistä ensimmäinen, joka esitti täydelliset ratkaisevat todisteet komission havaitsemasta rikkomisesta” ja että sen toimitamat asiakirjat muodostivat kartellin ensimmäisen, vuosia 1990—1992 koskeeneen vaiheen osalta ”tärkeimmän todistusaineiston, jota komissio käytti tätä päätöstä valmistellessaan”. Vastineessaan komissio niin ikään myöntää, että Sewon oli ensimmäinen, joka toimitti ratkaisevat ja täydelliset tiedot yhteistoimintajärjestelyn kestosta. Näin ollen ei voida kiistää sitä, että Sewon on antanut komissiolle ”kaikki tarvittavat tiedot kartellista sekä kaikki sen hallussa olevat kartellia koskevat asiakirjat ja todisteet” yhteistyötiedonannon B jakson d kohdassa tarkoitetulla tavalla.
- 131 On huomautettava, että komissio on kirjelmässään pyrkinyt perustelemaan kantansa vetoamalla yhteistyötiedonannon C jaksossa asetettuun toiseen edellytykseen, jonka mukaan on välttämätöntä, että tutkimuksessa ei ole saatu riittäviä

todisteita päätöksen tekemiseen johtavan menettelyn aloittamiseksi. Se pyrkii näin ollen vetoamaan siihen, että kun Sewon teki yhteistyötä, komissiolla oli jo käytettävissään Ajinomoton toimittamat tiedot, jotka koskivat yhteistoimintajärjestelyä vuosina 1992—1995, minkä perusteella se jo kykeni aloittamaan menettelyn.

132 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi hyväksyä näitä perusteluja.

133 Sen lisäksi, että komissio ei nojaudu päätöksessä tähän yhteistiedonannon C jakson toiseen edellytykseen vaan ainoastaan siihen, että tiedonannon B jakson d alakohtaa, johon siinä viitataan, ei voitu soveltaa, nämä ovat kuitenkin joka tapauksessa tietoja, jotka Sewon on toimittanut yhteistoimintajärjestelyn aiemmasta olemassaolosta vuosina 1990—1992, ja niiden perusteella komissio on kyennyt aloittamaan menettelyn Ajinomotoa, Kyowaa ja Sewonia vastaan tämän kilpailusääntöjen rikkomisen ajanjakson osalta ja näin ollen korottamaan huomattavasti niiden sakkojen määrää kilpailusääntöjen rikkomisen keston perusteella. Vaikka C jakson edellytystä, joka koskee sitä, että menettelyä ei voida aloittaa tutkimusvaiheessa saatujen tietojen perusteella, tulkittaisiin sanatarkastikin, se näin ollen täytyisi, koska komissio ei tässä tapauksessa kyennyt aloittamaan menettelyä kilpailusääntöjen rikkomisen ajanjaksolta 1990—1992 ennen kuin Sewon toimitti hallussaan olleet todisteet.

134 Toinen esitetty perustelu — eli se, että Sewon oli luopunut kartellista sen jälkeen kun komissio oli tehnyt tutkimuksen ADM:n ja Kyowan tiloissa — on niin ikään perusteeton sekä yhteistyötiedonannon B jakson d alakohdan määräysten perusteella että toista edellytystä koskevien tiedonannon C jakson määräysten perusteella. Ensin mainittujen määräysten soveltaminen ei edellytä sitä, että

tutkimuksia ei olisi tehty. Jälkimmäiset koskevat jopa nimenomaisesti tilannetta, jossa tutkimuksia on tehty yhteistoimintajärjestelyyn osallistuneissa yrityksissä.

- 135 Todettakoon lopuksi, että päätöksessä esitetty viimeinen perustelu, jonka mukaan huomattava osa Sewonin toimittamista tiedoista on annettu asetuksen N:o 17 11 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tietopyynnön perusteella eikä Sewonin yhteistyö näin ollen ollut täysin vapaaehtoista, on hylättävä.
- 136 Komissio vetoaa tässä yhteydessä vakiintuneeseen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan sellainen tutkimuksessa tehty yhteistyö, joka ei ylitä sitä, mikä perustuu asetuksen N:o 17 11 artiklan 4 ja 5 kohdan nojalla yrityksille kuuluviin velvollisuuksiin, ei oikeuta sakon määrän alentamiseen (asia T-12/89, Solvay v. komissio, tuomio 10.3.1992, Kok. 1992, s. II-907, 341 kohta ja em. asiassa Cascades v. komissio annetun tuomion 260 kohta).
- 137 Oikeuskäytännöstä ilmenee kuitenkin niin ikään, että sakon alentaminen on perusteltua, jos yritys on toimittanut tietoja, jotka ylittävät huomattavasti sen, mitä komissio voi vaatia asetuksen N:o 17 11 artiklan nojalla (ks. vastaavasti em. asiassa Cascades v. komissio annetun tuomion 261 ja 262 kohta).
- 138 Tässä tapauksessa on riittävää todeta, että Sewonin vastauksessaan antamat tiedot ylittivät huomattavasti sen, mitä vaadittiin. Kuten näet komissio itsekin on todennut päätöksen 172 perustelukappaleessa, ”Sewon toimitti tietoja myös

muista kuin komission pyynnössä yksilöidyistä tapaamisista [ja] jatkoi myöhemmin täydentävien tietojen toimittamista”.

139 Myös se, että kantajille ei ole myönnetty yhteistyötiedonannon C jakson mukaista alennusta sillä perusteella, että niille oli osoitettu tietopyyntö, on ristiriidassa kyseisessä määräyksessä vahvistettujen edellytysten kanssa.

140 Kuten edellä on esitetty, yhteistyötiedonannon C jakso koskee tilannetta, jossa komissio tekee asetuksen N:o 17 14 artiklan 3 kohdassa tarkoitetun ”päätöksellään määräämän tutkimuksen” ”kartelliin kuuluneissa yrityksissä” kykenemättä aloittamaan menettelyä sen perusteella. Siinä vaiheessa kun Sewon teki yhteistyötä, komissio oli tässä tapauksessa tehnyt kaksi tutkimusta kartelliin kuuluneissa yrityksissä eli ADM:n ja Kyowan tiloissa (päättöksen 168 perustelukappale), eikä komissio ollut pelkästään niiden perusteella kyennyt aloittamaan päätöksen tekemiseen johtavaa menettelyä. Näiden tutkimusten jälkeen alustava tutkimusmenettely jatkui asetuksen N:o 17 11 artiklan mukaisten tietopyyntöjen lähettämällä (päättöksen 171 perustelukappale). Lisäksi voidaan todeta, että Sewonin tiloissa ei ollut tehty tutkimuksia, eikä sekään olisi välttämättä merkinnyt sitä, että yhteistyötiedonannon C jaksoa ei olisi voitu soveltaa, mikäli tämäkään tutkimus ei olisi antanut riittäviä perusteita päätöksen tekemiseen johtavan menettelyn aloittamiseksi.

141 Näin ollen se, että Sewonille on osoitettu tietopyyntö asetuksen N:o 17 11 artiklan 1 kohdan perusteella, ei voi olla ratkaiseva syy olla soveltamatta huomattavaa 50—75 prosentin alennusta sakon määrään yhteistyötiedonannon C jakson perusteella varsinkaan sen vuoksi, että tällainen pyyntö on vähemmän pakottava toimenpide kuin päätöksellä määrätty tutkimus.

- 142 Tätä tulkintaa tukee selvästi asiassa T-352/94, *Mo och Domsjö* vastaan komissio, 14.5.1998 annettu tuomio (Kok. 1998, s. II-1989), jossa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on ensin korostanut, että *Stora* oli toimittanut tietoja, jotka ylittivät huomattavasti sen, mitä tietopyynnön yhteydessä voitiin vaatia (tuomion 401 kohta), ja sen jälkeen katsonut, että ”vaikka *Stora* oli ryhtynyt yhteistyöhön vasta sen jälkeen, kun komissio oli tehnyt yrityksissä tutkimuksia asetuksen N:o 17/14 artiklan 3 kohdan nojalla, komissio ei ole ylittänyt harkintavaltaansa sakkojen suuruuden määrittämisessä, kun se on alentanut *Storalle* määrättyä sakkoa kahdella kolmasosalla” (tuomion 402 kohta). Vaikka kyseinen tuomio koskee ennen yhteistyötiedonannon julkaisemista tehtyä päätöstä, siihen sisältyvä tulkinta pätee edelleen kyseisen tiedonannon C jakson määräyksiä sovellettaessa.
- 143 Näin ollen on katsottava, että komissio on rikkonut yhteistyötiedonannon C jaksoa.
- 144 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista täyttä harkintavaltaansa käyttäen se alennuksen määrä, joka kantajille on myönnettävä sakosta yhteistyötiedonannon C jakson perusteella. Komissio vetoaa siihen, että tällä perusteella myönnetty alennus ei välttämättä olisi ollut suurempi kuin alennus, joka tässä tapauksessa myönnettiin kyseisen tiedonannon D jakson perusteella, eli 50 prosenttia.
- 145 On kuitenkin todettava, että *Sewonin* toimittamat tiedot ovat olleet ratkaisevia kilpailusääntöjen rikkomisen toteamiseksi vuosien 1990—1992 osalta ja siten yhteistoimintajärjestelyn keston vahvistamiseksi, joten on perusteltua alentaa sakkoa 60 prosenttia.

Laskentamenetelmä ja sakon lopullinen määrä

- 146 Komissio on ottanut päätöksessään kantajien osalta huomioon kaksi lieventävää olosuhdetta, eli ensinnäkin sen, että Sewon muuttui vuonna 1995 myyntikiintiöiden osalta passiiviseksi jäseneksi, minkä perusteella kyseiseen yritykseen kilpailusääntöjen rikkomisen keston vuoksi määrättyä lisäsakkoa alennettiin 20 prosenttia (päätöksen 365 perustelukappale), ja toiseksi sen, että se oli lopettanut kilpailusääntöjen rikkomisen heti viranomaisten puututtua ensi kertaa asiaan (päätöksen 384 perustelukappale), minkä perusteella edellä mainitun ensimmäisen alennuksen jälkeistä sakon määrää oli perusteltua alentaa vielä 10 prosenttia.
- 147 On todettava, että komissio ei ole edellä mainituissa kahdessa tapauksessa ja toisin kuin Cheilin osalta soveltanut lieventävien olosuhteiden perusteella myönnettyjä alennuksia kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja keston perusteella määritettyyn sakon perusmäärään.
- 148 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin kehotti komissiolle 7.2.2002 tiedoksi annetussa kirjallisessa kysymyksessä tätä muun muassa täsmentämään sakkojen määrää koskevaa laskentamenetelmäänsä ja perustelevaan sitä.
- 149 Komissio on 27.2.2002 päivätyssä vastauksessaan todennut, että oikea tapa laskea korotukset ja alennukset raskauttavien ja lieventävien olosuhteiden perusteella on soveltaa prosenttilukua sakon perusmäärään. Se on myös myöntänyt, ettei se ole päätöksessään noudattanut tätä laskentamenetelmää johdonmukaisesti nimenomaan Ajinomoton ja ADM:n osalta.

- 150 Kantajat eivät ole istunnossa esittäneet huomautuksia komission esittämästä sakkojen määrän laskentamenetelmästä.
- 151 Tässä yhteydessä on korostettava, että suuntaviivojen mukaan komissio määrittää ensin sakon perusmäärän kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja keston perusteella ja korottaa ja/tai alentaa kyseistä määrää raskauttavien tai lieventävien olosuhteiden perusteella.
- 152 Kun otetaan huomioon suuntaviivojen sanamuoto, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että raskauttavien tai lieventävien olosuhteiden perusteella hyväksytyjä korotuksia tai alennuksia vastaavia prosenttilukuja on sovellettava kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden ja keston perusteella määritettyyn sakon perusmäärään eikä kilpailusääntöjen rikkomisen keston perusteella sovelletun aikaisemman korotuksen määrään tai raskauttavan tai lieventävän olosuhteen perusteella myönnetyn ensimmäisen korotuksen tai alennuksen soveltamisen lopputulokseen. Kuten komissio on perustellusti korostanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen antamassaan vastauksessa, edellä kuvattu sakkojen määrän laskentamenetelmä perustuu suuntaviivojen sanamuotoon, ja sillä voidaan taata samaan kartelliin osallistuvien eri yritysten yhdenvertainen kohtelu.
- 153 On muistettava, että tutkiessaan Sewonin käyttäytymistä myyntikiintiösopimusten kannalta, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut (edellä 111 kohta), että Sewon oli todellisuudessa lopettanut kiintiösopimuksen soveltamisen tammi—kesäkuun 1995 välisenä aikana. Todettuaan, että komission Sewonin myyntikiintiöihin liittyvän passiivisen roolin perusteella myöntämä ja kantajien sopimusten täytäntöönpanematta jättämisen perusteella vaatima alennus perustuivat täysin samoihin tosiseikkoihin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on katsonut (edellä 113 kohta), että kantajille jo myönnetty 20 prosentin alennus kilpailusääntöjen rikkomisen keston perusteella sovellettuun korotukseen on suuruudeltaan täysin asianmukainen. Viimeksi mainittu alennus vastaa 5,71 prosentin alennusta sakon perusmäärään (21 miljoonaa euroa).

- 154 Lisäksi on todettava, että 10 prosentin alennus, jonka komissio on myöntänyt sillä perusteella, että kilpailusääntöjen rikkominen lopetettiin heti viranomaisten puututtua ensi kertaa asiaan, ja jota sovellettiin Sewonin passiivisen roolin perusteella myönnetyn ensimmäisen alennuksen vähentämisen jälkeen saatuun tulokseen eli 19,8 miljoonaan euroon, vastaa noin 9,43 prosentin alennusta perusmäärään ja on suuruudeltaan asianmukainen.
- 155 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo täyden toimivaltansa perusteella, että 5,71 prosentin alennukseen on lisättävä edellisessä kohdassa tarkoitettu 9,43 prosentin alennus, jolloin saadaan lieventävien olosuhteiden perusteella kaiken kaikkiaan 15,14 prosentin alennus, jota on sovellettava sakon perusmäärään, mikä merkitsee 17 820 600 euron suuruista sakkoa ennen yhteistyötiedonannon määräysten soveltamista.
- 156 Edellä esitetyistä syistä kantajille on myönnettävä 60 prosentin alennus 17 820 600 euron määrästä yhteistyötiedonannon C jakson perusteella, mikä vastaa 10 692 360 euron alennusta. Tästä syystä kantajille määrättävän sakon loppusummaksi on vahvistettava 7 128 240 euroa.

Oikeudenkäyntikulut

- 157 Jos asiassa osa vaatimuksista ratkaistaan toisen asianosaisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi työjärjestyksensä 87 artiklan 3 kohdan mukaan määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi asianosaisten kesken tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan. Esillä olevassa asiassa on näin ollen määrättävä, että kantajat vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä yhteisvastuullisesti kahdesta kolmanneksesta komissiolle aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(neljäs jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

- 1) **Daesang Corp:n ja Sewon Europe GmbH:n yhteisvastuullisesti maksettavaksi määrätyn sakon suuruudeksi vahvistetaan 7 128 240 euroa.**

- 2) **Kanne hylätään muilta osin.**

- 3) **Daesang Corp. ja Sewon Europe GmbH velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä korvaamaan yhteisvastuullisesti kaksi kolmannesta komissiolle aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista. Komissio vastaa yhdestä kolmanneksesta omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Vilaras

Tiili

Mengozi

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä heinäkuuta 2003.

H. Jung

M. Vilaras

kirjaaja

neljännen jaoston puheenjohtaja

II - 2786

Sisällys

Käsiteltävän asian taustalla olevat tosiseikat	II-2738
Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset	II-2745
Oikeudellinen arviointi	II-2747
Kilpailusääntöjen rikkomisen vakavuuden perusteella huomioon otettu liikevaihto ..	II-2747
Asianosaisten lausumat	II-2747
Suhteellisuusperiaatteen loukkaaminen	II-2748
Virheellisen liikevaihdon huomioon ottaminen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaaminen	II-2749
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II-2751
Suhteellisuusperiaatteen loukkaaminen	II-2751
Yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaaminen	II-2760
Lieventävät olosuhteet	II-2763
Asianosaisten lausumat	II-2763
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II-2765
Sewonin yhteistyöpanos hallinnollisen menettelyn aikana	II-2773
Asianosaisten lausumat	II-2773
Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta	II-2775
Laskentamenetelmä ja sakon lopullinen määrä	II-2783
Oikeudenkäyntikulut	II-2785